

Голові Разової спеціалізованої вченої ради PhD 8422
Запорізького національного університету,
доктору юридичних наук, професору
Коломоець Т.О.

РЕЦЕНЗІЯ

**PhD, доцента кафедри конституційного та адміністративного права
Титаренко Марини Володимирівни на дисертаційну роботу Карабуш
Оксани Сергіївни на тему: «Правові основи формування національної
системи стратегічних комунікацій в Україні», подану на здобуття
наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за
спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дослідження. Розвиток національної системи стратегічних комунікацій потребує адекватних механізмів свого правового забезпечення. Це вимагає переосмислення ролі адміністративного права в якості дієвого регулятора суспільних відносин, особливо в часі російсько-української війни. Однак слід визнати, що стратегічні комунікації поки не стали предметом серйозних правових досліджень, адже становлення стратегічних комунікацій як правової категорії, обґрунтування її правового змісту є важливим етапом для виділення нової правової дефініції.

Також слід визнати і той факт, що в текстах юридичних документів фактично окреслюються семантичні валентності категорійно-понятійних рядів, якими описують суспільні відносини у сфері стратегічних комунікацій. Саме це уможливорює виявити інтегративні зв'язки, які мали б бути матеріалізованими в законотворчості. Однак цього допоки не сталося і стратегічні комунікації виступають предметом здебільшого чи то державного управління, чи то політичних наук.

Наведене обумовлює та визначає актуальність теми правового регулювання формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні і зумовлює обрання відповідної теми для дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація Карабуш О.С. характеризується правильним і коректним обранням методологічних підходів. Обґрунтованість

положень, сформульованих у дисертації, підтверджується критичним аналізом наявних використаних джерел, вітчизняного та зарубіжного законодавства, статистичних матеріалів.

У дисертації застосовано комплекс сучасних наукових методів, що забезпечили всебічне осмислення тематики правового регулювання формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні.

Зокрема за допомогою методів правової антропології було сформовано розуміння правових процесів у сфері реалізації державної політики стратегічних комунікацій, а також механізмів організації відповідної національної системи (підрозділи 2.2, 3.1).

За допомогою структурно-функціонального підходу було виокремлено критерії будови національної системи стратегічних комунікацій, визначено особливості адміністративно-правового статусу окремих її суб'єктів (підрозділ 3.2).

Засобом застосування компаративного аналізу було здійснене наукове порівняння стратегічних комунікацій від комунікаційної політики і комунікативних технологій (підрозділ 2.4).

У роботі також було використано основні положення сучасного праворозуміння, поєднання та інтеграції юридичного позитивізму, соціологізму, інтегративної юриспруденції, правового моделювання (підрозділи 2.2, 3.2, 3.3).

Таким чином, використання широкого спектра методологічних підходів забезпечило цілісне дослідження правових основ формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні. Це формує умови для розвитку як правової науки, так і для вдосконалення законодавчого регулювання даних процесів.

Подану дисертацію слід вважати комплексною науковою працею. Її метою є на підставі аналізу наявних наукових і нормативних джерел дослідити загальну характеристику національної системи стратегічних комунікацій та особливості її трансформації у сучасних умовах, визначити напрями удосконалення правового регулювання.

Для досягнення мети дисертанткою сформульовано наступні завдання: визначити правові передумови легітимації стратегічних комунікацій; з'ясувати

поняття та зміст стратегічних комунікацій; охарактеризувати стратегічні комунікації як правову категорію, категорійно-понятійну систему дослідження, визначити зміст основних категорій; сформулювати правовий вимір національної системи стратегічних комунікацій через аналіз щорічних послань Президента України до Верховної Ради України; визначити стан правового регулювання національної системи стратегічних комунікацій; узагальнити етапи еволюції інституціоналізації національної системи стратегічних комунікацій в Україні; з'ясувати аспекти співвідношення стратегічних комунікацій і комунікаційної політики та комунікативних технологій; розкрити зміст правових аспектів формування національної системи стратегічних комунікацій; встановити суб'єктів національної системи стратегічних комунікацій; подати модель національної системи стратегічних комунікацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є однією із перших у вітчизняній теоретико-правовій науці комплексних наукових робіт, в якій здійснено теоретичне узагальнення та нове розв'язання наукового завдання, що полягає у встановленні на підставі аналізу доктринальних і нормативних джерел правових особливостей формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні. За результатами дисертаційного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, що виносяться на захист.

Запропоновані авторкою підходи та рекомендації можуть сприяти вдосконаленню законодавчого регулювання у сфері стратегічних комунікацій, забезпечити підвищення ефективності механізмів ефективного функціонування національної системи стратегічних комунікацій в Україні.

Гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих дисертанткою, є правильно поставлена мета та завдання дослідження, структура роботи та логіка викладення матеріалу. Мета дисертації в ході виконання дослідження була досягнута повною мірою.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Оцінюючи дисертаційну роботу, зміст та

характер досліджуваних у ній теоретичних та практичних питань варто відзначити актуальність та комплексність даного дослідження, в якому здійснено системний та комплексний аналіз наукових джерел, чинного законодавства України, з'ясовано пріоритетність правового регулювання суспільних відносин у сфері стратегічних комунікацій.

Дисертація має належно обґрунтовані наукові висновки, які доповнюють існуючі позиції науковців або містять нові підходи для вирішення існуючих проблем правового регулювання формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні. Елементи наукової новизни сформульовані чітко, вони корелюють зі структурою роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації Карабуш О.С. наукові положення, висновки та рекомендації становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у таких напрямках у науково-дослідницькій діяльності, у правотворчій і правозастосовній діяльності та в освітньому процесі.

Висновки та рекомендації, сформовані авторкою, можуть бути враховані для вдосконалення чинного законодавства та підготовки актуальних нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері стратегічних комунікацій.

Структура і зміст дисертації Карабуш О.С. відповідають меті та завданням даної роботи. Це дозволило авторці цілком охопити об'єкт і предмет дисертації.

Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, які містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Справляє позитивне враження джерельна база дослідження. Наукові висновки, положення та рекомендації, що подані в дисертації є аргументованими, базуються на аналізі чинного законодавства, наукових здобутків вчених-правників, отриманих у сферах дії адміністративного права.

У вступі авторкою здійснено обґрунтування вибору теми дослідження, доведено її актуальність; зазначено на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження;

розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, надано відомості щодо апробації, кількості публікацій, у яких відображено основні положення дисертації.

В основній частині роботи, що включає **три розділи і відповідні їм структурні десять підрозділів**, здійснено дослідження правових основ формування національної системи стратегічних комунікацій, проаналізовано стан адміністративно-правового регулювання цієї системи, визначено пріоритетні напрями формування національної системи стратегічних комунікацій.

У висновках, у яких наведено теоретичне узагальнення та нове розв'язання наукового завдання, яке полягає у встановленні на підставі аналізу доктринальних і нормативних джерел правових особливостей формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні. Висновки дисертації є цілісними, достатньо обґрунтованими. Вони повною мірою відповідають меті та завданням дослідження й містять важливі теоретичні та практичні положення, що безпосередньо стосуються предмета даної дисертації.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Представлення результатів наукової роботи є цілком достатнім з огляду на кількість публікацій, їх обсяг, якість та повноту (всього 7 публікацій). Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертації, характер статей здобувачки, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, вказують на те, що дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, яка має завершений характер.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота сприймається як оригінальна наукова праця із достатньо обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які винесені авторкою на публічний захист. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі не виявлено випадків привласнення чужих ідей, результатів або ключових словосполучень, що дає підстави стверджувати про відсутність у ній порушень академічної доброчесності.

Не ставлячи під сумнів належний рівень проведеного Карабуш О.С. дослідження, **окремі його положення є дискусійними та потребують свого уточнення і конкретизації.**

1. У висновках до першого розділу зазначається: „жодна наука сьогодні не може чітко визначити зміст поняття стратегічних комунікацій, його компоненти, а отже, і форми прояву, що є необхідним для формування ефективної системи правового регулювання. За таких умов постає потреба у зверненні уваги на стратегічні комунікації з позицій адміністративного права” (с. 73). Однак така категоричність потребує додаткової аргументації, адже авторкиня наголошувала на існуванні чималої кількості робіт з державного управління, тож варто говорити і про конституційне право, а також необхідності легітимації відповідного поняття через що актуалізується питання щодо залучення методології теорії держави і права, історії вчень про державу і право.

2. У підрозділі 2.2 «Національна система стратегічних комунікацій: стан правового регулювання» дисертації авторка доволі жорстко стверджує, що виникає „чергове питання до професійної компетентності укладачів актів стратегічної правотворчості, їхньої ідеології, зосібна й правової, та державницької позиції, а взагалі необхідності надання правової оцінки їх діяльності в інтересах держави, адже фактично відбувається відсилання до того поняття, визначення якого не зафіксоване у чинному законодавстві України” (с. 95). Однак така категоричність є певною мірою наслідком надмірної емоційності, застосування публіцистичного стилю, що також не достатньо підкріплено, передусім, науковими аргументами.

Однак, вказані зауваження мають переважно дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку результатів дисертації Карабуш О.С.

Висновок. Дисертація на тему «**Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні**» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для українського адміністративного права, тобто відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р., а її авторка – **Карабуш Оксани Сергіївни** – заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право.

Офіційний рецензент:

PhD, доцент кафедри конституційного

та адміністративного права

Запорізького національного університету

Титаренко М.В.